

June 9, 1976

**Letter from A.J. Meerburg to Mient Jan Faber of the
Interchurch Peace Council**

Citation:

"Letter from A.J. Meerburg to Mient Jan Faber of the Interchurch Peace Council", June 9, 1976, Wilson Center Digital Archive, International Institute for Social History, Amsterdam, Archief Interkerkelijk Vredesberaad, Notulen en Vergaderstukken 1976, Box 12. <https://wilson-center-digital-archive.dvincitest.com/document/122400>

Summary:

Diplomat A.J. Meerburg writes to activist Mient Jan Faber about nuclear proliferation and disarmament issues, illustrating the amiable relations that developed between social activists and national security professionals and activists in the Netherlands.

Credits:

This document was made possible with support from Carnegie Corporation of New York (CCNY)

Original Language:

Dutch

Contents:

Original Scan
Translation - English

IKV/1976/57

PERMANENTE VERTEGENWOORDIGING
 VAN HET KONINKRIJK DER NEDERLANDEN
 BIJ HET BUREAU DER VERENIGDE NATIES
 EN ANDERE INTERNATIONALE ORGANISATIES
 TE GENÈVE

GENÈVE, 9 juni 1976
 36, rue de Moillebeau
 TEL. 337350

Ir. A.J. Heerburg

Zeer geachte Heer Faber,

Allereerst mijn excuses dat ik nu pas antwoord op Uw brief van 18 februari 1976. Het was mij tot nu toe onmogelijk om tussen alle andere zaken door tijd te vinden voor Uw brief.

Om op Uw specifieke vragen in te gaan het volgende. Allereerst diene dat wij ons hier in Genève niet bezig houden met kwesties als de Westeuropese kernmacht. De Geneefse ontwapeningscommissie behandelt slechts multilaterale, d.w.z. wereldwijde, ontwapeningsonderwerpen. Onze kennis over een eventuele WEK is dan ook niet groter of vermoedelijk zelfs kleiner dan wat U in Nederland als open bron ter beschikking hebt. Persoonlijk geloof ik dat een Westeuropese kernmacht nog ver verwijderd is. Men heeft immers voor de besturing van een dergelijke kernmacht een centraal lichaam nodig (of persoon) die op zeer korte termijn beslissingen kan nemen over het gebruik van een dergelijke kernmacht. Ik geloof dat we in West-Europa nog bijzonder ver verwijderd zijn van een situatie waarbij de landen dergelijke bevoegdheden zouden willen overdragen. Dit betekent natuurlijk niet dat bepaalde vormen van nucleaire samenwerking, zoals bijvoorbeeld een soort "nuclear-planning-group" voor de Franse of Britse kernmachten, onmogelijk zou zijn, maar ik beschouw dit niet als een Europese kernmacht.

Ik weet niet of er gesproken kan worden van een verharding van de standpunten bij de ontwapeningsbesprekingen. Naar buiten toe lijkt dat misschien wel omdat vroegere voorstellen in de vijftiger en in het begin van de zestiger jaren veel verder gingen dan wat tegenwoordig wordt voorgesteld. Men moet echter niet vergeten dat vele van de voorstellen toendertijd om propagandistische redenen werden gedaan, met de zekerheid dat de andere partij ze toch niet zou aanvaarden.

De Heer M.J. Faber
 Secretaris van het Interkerkelijk Vredesberaad
 Postbus 7627
 'S-GRAVEZHAGE

-2-

Nu het "menens" wordt, wordt men inderdaad aanzienlijk voorzichtig, maar de voorstellen krijgen wellicht meer waarde. T.a.v. kernwapenvrije zones en "no first use" verklaringen in Europa is er inderdaad m.i. een verandering te bespeuren in het Russische denken. Men moet echter niet vergeten dat de Rapacki-plannen in sterke mate werden ingegeven door de wens tactische kernwapens uit Westduitsland weg te houden. Persoonlijk vind ik nog steeds dat het Westen toen een enorme kans gemist heeft om de situatie in Europa te verbeteren, maar in die tijd was het koude oorlogsdenken nog allesoverheersend. Naar mijn persoonlijkemening zouden deze ideeën best wel weer eens opgepikt kunnen worden. In dit verband wijs ik ook op het D'66 rapport over Europese Veiligheid van 1974, waar in een weg wordt aangegeven om tot een kernwapenvrije zone in Centraal Europa te komen.

T.a.v. de proliferatie van kernwapens wordt m.i. door vele industriële landen, maar vooral door de V.S., de gigantische fout gemaakt te denken dat de proliferatie van kernwapens kan worden tegengehouden door beperking van de export van nucleaire materialen, uitrusting en know-how. Natuurlijk helpen dergelijke maatregelen wel op kortere termijn, zoals tien of vijftien jaar, maar de proliferatie van kernwapens is veel meer een politiek probleem dan een technisch. Elk land van enige omvang kan zonder al te veel moeite een kleine kernmacht opbouwen (vergelijk India, Israël). Als men een aantal sleutellanden terzake het Non-Proliferatie Verdrag wil laten ratificeren dan zullen de belangrijkste kernwapenlanden een serieuze dialoog moeten aangaan met die landen en bovendien zelf belangrijke stappen doen tot nucleaire wapenvermindering. Het belangrijkste daarbij lijkt dat men in de internationale verhoudingen door het bezit van kernwapens niet een speciale politieke status krijgt. Daarom is de ratificatie van het NPV door Japan toch wel belangrijk. Nederland zou met een aantal bevriende landen m.i. een goedgerichte aktie moeten gaan voeren om zoveel mogelijk landen tot ratificatie van het NPV te krijgen, middels zeer goed geplande demarches, druk via ontwikkelingsgelden e.d. Op die manier zou men wellicht nog een aantal landen over de streep kunnen krijgen, waar door de belangrijke landen die nu nog buiten het NPV staan politiek in een steeds meer geïsoleerde positie komen. Wellicht kan het IKV eens iets dergelijks suggereren.

Ik geloof dat de opkomst van China inderdaad enige gevolgen heeft voor de ontwapeningsbesprekingen en wel in zoverre dat de Sovjet Unie vanwege het conflict met China nog voorzichtiger is geworden in het aangaan van enige verplichtingen. De opkomst van de Derde Wereld, en met name de rijke landen in het Midden-Oosten, maken mogelijke beperkingen op het gebied van conventionele wapens en de handel daarin ongetwijfeld moeilijker. Naar conventionele wapenbeheersing leent zich m.i. altijd beter voor een regionale benadering (vgl. MBFR, ANDES-overleg). Tot nu toe hebben de CCD en MBFR-besprekingen nog betrekkelijk weinig invloed uitgeoefend op de bewapeningsprocessen. Het belangrijkste "wapenfeit" van de CCD is het Non-Proliferatie Verdrag, dat tot nu toe slechts gedeeltelijk geslaagd is. De MBFR-besprekingen gaan uiterst traag en

hebben bovendien veel te weinig vèrgaande doelstellingen. Op het ABM-verdrag na hebben de SALT-besprekingen tot nu toe vermoedelijk meer geleid tot bewapening dan tot ontwapening. Maar het feit dat al deze besprekingen gaande zijn kan op den duur tot verhoging van de veiligheid leiden doordat men meer inzicht krijgt in elkaars bedoelingen en angsten. Een zaak die echter zeer benauwend is, is dat de V.S. en de S.U. het al zò moeilijk hebben in de onderhandelingen met elkaar, en met de interne strijd tussen de verschillende groeperingen en ministeries, dat ze absoluut niet toe komen aan het analyseren van de effecten van hun eigen wapenwedloop op de rest van de wereld. Het is juist dit probleem dat kan leiden tot de verdere proliferatie van kernwapens.

Het is inderdaad waar dat de belangstelling voor de kernwapenproblematiek sinds het begin van de zestiger jaren enorm is afgenomen, al is de laatste tijd in Nederland een lichte opleving te bespeuren. Ik steun dan ook van harte het voorstel van het IKV om van de bewustmaking meer werk te maken, bijvoorbeeld middels het voorstel tot oprichting van een bewustmakingscommissie terzake.

Tot nadere informatie ben ik natuurlijk altijd bereid.
Met vriendelijke groet,

(A.J. Meerburg)

IKV/1976/57

Geneva, 9 June 1976

Permanent Representation of the
Kingdom of the Netherlands at the
Office of the United Nations and
Other International Organizations
in Geneva

MSc A.J. Meerburg

Dear Mr. Faber,

First of all, my apologies that I only now respond to your letter of 18 February 1976. Until now, it was impossible for me to find time between all other matters for your letter.

To go into your specific questions, the following. Firstly, we here in Geneva do not deal with issues such as the West European nuclear force. The Geneva Disarmament Committee only deals with multilateral, i.e. worldwide disarmament issues. Our knowledge about a possible West European nuclear force therefore is not greater or possibly even less than what you have at your disposal in the Netherlands as an open source. Personally, however, I think that a West European nuclear force is a remote prospect. One would need, after all, a central body (or person) able to take decisions in a very brief time-frame concerning the use of such a nuclear force. I believe that we in Western Europe are very far removed from a situation in which the countries would want to hand over such powers. This does of course not mean that certain forms of nuclear cooperation, like for example a kind of "nuclear planning group" for the French or British nuclear forces would be impossible, but I do not consider this a European nuclear force.

I do not know if one could speak of a hardening of positions at the disarmament talks. Publicly, it may seem that way, because earlier proposals in the fifties and early sixties went much further than what nowadays is being put forward. One should not forget, however, that a lot of proposals at that time were made for propagandistic reasons, in the certainty that the other side would not accept them anyway. Now that it becomes "for real," one becomes considerably more cautious indeed, but the proposals perhaps get more value. Concerning the nuclear weapons-free zones and the 'no-first-use' declarations in Europe, there is in my view indeed a noticeable change visible in the Russian thinking. Yet, one must not forget that the Rapacki-proposals^[1] to a great extent were inspired by the desire to keep tactical nuclear weapons out of Germany. Personally, I still think the West lost a big opportunity then for an improvement of the situation in Europe, but in that time Cold War thinking was still predominant. In my personal opinion these ideas could very well be picked up again. In this respect, I would also like to point to a 1974 D'66^[2] report of about European security, which shows a way to come to a nuclear weapons-free zone in Central Europe.

Regarding the proliferation of nuclear weapons, a lot of industrialized countries, but especially the United States, in my opinion make the gigantic mistake in thinking that the proliferation of nuclear weapons can be prevented by a restriction of the export of nuclear materials, equipment and know-how. Of course these kind of measures will help in the short term, like ten or fifteen years, but the proliferation of nuclear weapons is much more a political problem than a technical one. Every sizable country can easily build up a small nuclear force (see India, Israel). If one wants a couple of

key countries here to ratify the Non-Proliferation Treaty, the major nuclear weapons countries should enter into a serious dialogue with those countries and, moreover, make significant moves themselves in nuclear weapons reduction. The most important in this seems that by possessing nuclear weapons one does not obtain an exceptional political status in international relations. That is why the ratification of the NPT by Japan is actually important. I think the Netherlands, together with a couple of friendly countries should wage a well-aimed campaign to get as many countries as possible to ratify the NPT, by means of well-planned demarches, pressure via development aid etc. In that way, one could perhaps pull some countries across the line, resulting in a politically more and more isolated position of the more important countries that are still outside the NPT. Possibly, the IKV could some time suggest something of the kind.

I believe that the rise of China indeed has some consequences for the disarmament talks, namely to the extent that the Soviet Union has become even more cautious to enter into any commitments because of the conflict with China. The rise of the Third World, especially of the rich countries in the Middle East, undoubtedly complicates possible limitations on, and the trade in, conventional weapons. But conventional arms control in my opinion is still better suited for a regional approach (cf. MBFR, ANDES-talks). So far, the CCD^[3] and MBFR talks relatively have had little influence on the armament processes. The most important "feat of arms" of the CCD is the Non-Proliferation Treaty, which until now has only partly succeeded. The MBFR talks move very slowly and, moreover, have objectives that do not nearly go far enough. Except for the ABM Treaty, up to now the SALT talks probably have resulted more in armament than in disarmament. But the fact that all these talks are going on could eventually result in a security increase because one gets more insight into each other's aims and fears. A very frightening issue, however, is that the U.S. and the S.U. are already having such a difficult time in their mutual negotiations, and in the internal battle between the different factions and ministries, that they never analyze the consequences of their arms race for the rest of the world. It is exactly this problem which could lead to a further proliferation of nuclear weapons.

It is correct indeed, that the interest in the problem of nuclear weapons has diminished enormously since the beginning of the sixties, though in the Netherlands once can notice a slight revival. Therefore I wholeheartedly support the IKV proposal to pay more attention to consciousness-raising, for example through the proposal to form a committee on the issue.

You can always contact me for more information.

Yours sincerely,

A.J. Meerburg

^[1] The Polish Minister of Foreign Affairs, Adam Rapacki, in 1957 proposed a denuclearized zone, including Poland, West and East Germany and Czechoslovakia.

^[2] Democrats '66, a Dutch liberal-democratic political party. Meerburg was active in this party.

^[3] Conference of the Committee on Disarmament, an initiative of the United Nations.